DISPVTATIO INAVGVRALIS THEORETICO-PRACTICA

Jus potandi, cum omnibus ſolennitatibus & controverſiis occurrentibus ſecundum Jus civile diſcuſſis, breviter adumbrans

Rob. Burton

QUAM

Permiſſu & Autoritate Nobiliſſimi & famoſiſſimi Ordinis in Academia Divæ Potinæ

Præſidente

DIONYSIO BACCHO Sympoſiaſte ſummo & Anteceſſore præcellentiſſimo

In collegio Hilaritatis, Sympotis ſuis præſtantiſſimis publicè exponet

BLASIUS MULTIBIBUS UTRIUSQUE Vini & Cereviſiæ Candidatus longè meritiſſimus.

Horis Antemeridianis & Poſtmeridianis ſolitis & licitis.

Reſpiciendum an & quantum in natura hominum ſit. *l.38. ff. De rebus cred.*

OENOZYTHOPOLI

Ad ſignum oculorum rubricolorum.

cIↃ IↃ CXVI.

Ad Populares suos.

NOn potare nefas. Potinnâ nata benignâ,
Teutona progenies, pulcro conamine sueta
cum pocliis vacuare scyphos, magnosq; culullos
Aemula Persarum & Graecorum, laeta superbi.
Quid, quo jure modoq; ubi, cur & quando bibendum?
inter-numq; sies, Davus fors potet an herus?
quodq; siet robur potûs? jam ritè propinat
POTORVM PRAESES: Tu oculis, ore imbibe & aure,
Quà peccare datur potu, haut impegeris unquam:
Quà praestare datur potu, haut defeceris unquam.

Oenopota Germanus.

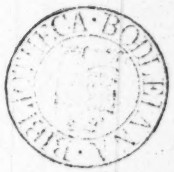

DE JURE POTANDI,
Positio I.

COtidiana esse addiscenda, Lucerna illa Juris Paulus in *l. legavi 25. de liberat. legat.* admonet. Cum itaque nihil (quod sciam) sit familiarius, nihilque magis solenne, quàm ipsius Bacchi sacra, & verendum, ne nobis objiciatur, quod olim Servio Mutius opponebat *in l. necessarium. 2. §. Servius. 43. ff. de orig. jur.* turpe esse Germano jus conviviorum, in quo quotidiè versatur, ignorare: Non abs re esse duxi, si nonnullas observationes tam Theoreticas quàm Practicas in gratiam eorum, qui aliquando animum ad forum applicare desiderant, eventilarem, quo rudiores excitarentur & excolerentur, eruditioribus verò penitius in eam rem inquirendi ansa propinaretur.

2. ORIGO *huius Dionysij festi quin sit antiquissima omnibus constat.* Usum itidem promiscuum omnibus gentibus communem esse, æquè notum est: temporum tamen evolutione nemo non Germanis propter sedulam eorum devotanique erga hoc numen religionem & culturam, principatum obtulit; quam laudem pressis velut manibus protervè adhuc præ cæteris sibi retinent & defendunt. Ad hos itaque, eorumque consuetudines, præsens collimabit dissertatio, quam tamen principaliter ad praxin Academicam volo accommodatam.

3. Hujus Numinis cultus in commessationibus & potationibus consistit. POTATIO est strenua poculis suscepta velitatio. JUS POTANDI est, quod inde resultat, comprehendens ritus & solennitates, quidque alterum alteri ex lege præstare conveniat, subindicans.

4. CAUSAM PRIMAM ipsi antiquitati adscripsi. *Secundariæ sunt plurimæ, procedentes vel ex liberalitate ipsius domini, cuius impensis potationes expediuntur; vel ex quadam honestate; aliquando etiam ex necessitate.*

5. *Liberalitas illa causatur vel ex sola affectione*, ut si amicos invitem nullam ob aliam quàm amicitiæ causam; *vel ex alijs circumstantijs*: Sic ipsa aeris constitutio, nonnunquã occasionẽ à studiis feriãdi Bacchoq; indulgẽdi, præbet, quod fit, si nebulosæ forsan incidant pluviæ, quibus corpus ad desidiam provocatur, cui si solitudo accedat, facilè melancholia contrahi potest; Hoc itaque ne fiat accitis amicis ad potandum aliquando devenitur. Pari ratione majore urgente solis fervore, unde corporis provenit lassitudo, Musis invigilare difficile est; Assumendum igitur aliquid liquoris, quo ista flamma restinguatur, in quo dum laboratur, è resæpius occasio bibendi nascitur. *Quæri hinc potest: An expediat diebus canicularibus studere?* Matutino tempore modica quidem olei impensio extra

periculum esse putamus, pomeridianum verò tempus noxium omninò. Videmus enim tunc temporis canes in rabiem agi, qui tamen nullius rei cogitationi inhærent. Quo dubio procul veneranda respexit antiquitas; quæ in quibusdam Academiis & scholis circa id tempus pomeridianas suspendit lectiones. Tabellarij quoque benè nummati expectatus adventus regulariter aliquo symposio salutandus venit; ibi in sanitatem patris, matris & omnium eorum, qui aureos nummos mittere solent, bibitur, reliqui non curantur.

6. *Propter honestatem* aliq[uando] instruenda poratio, studiaque interrumpenda, ut si amicus nos interpellet. Maxima namque esset rusticitas & importuna sedulitas nolle amico per exigui temporis usuram vacare.

7. *Necessitas eos potissimum* stringit qui noviter ad Academias accesserunt. Illi namque per Schoristas (ut vocant) aditi vinum aut cerevisiam prout ferte eorum crumena ad satietatem apponere coguntur, nisi pugnos sentire malunt; *Quæ consuetudo num rationabilis, & utrumne quis salva conscientia Schoristarum consortio se aggregare possit, si quæratur?* Ut cumque de jure negamus. Incurrunt enim hæc rectè contra Juris nostri principia, quæ honestatem morum jubent, alterius læsionem vetant; Fures & prædones si homines exsecrantur quis hosce laudabit? Quorsum alias *Edictum quod metus causa*? Quorsum *Interdictum Utrubi*? Si non ad hosce per vim interrumpentes hospites spectent? De facto autem & consuetudine loci quid obtineat vide Disputationem famosam De Jure & natura Pentalium per tot.

8. Materia est Vinum et Cerevisia: quorum utrumq; in multiplici est differentia; nec dubium si de præstantia quæras, quin vinum cerevisiæ longè prævaleat. In suo tamen genere utroque considerato, cuiusnam bonitas præponderet, unius non est judicare, tot enim de eo sunt sententiæ, quot capita. Quod vel inde constat, dum plurimi reperiantur, qui aquam aut lac vino etiam excellentissimo præponant. Meo palatui magis arridet cerevisia Rostochiensis, Hamburgensis, Dantscher Dubbel Bier / Preußingk / Braunschwigesche Mumme / Knisenack / Hannoversch Broyhan / Engelisches bier / Servesier / Torger / quàm Kuckuck / Büffel / Rastrum / Klatsche / longeque pluris æstimo vinum Lacedæmonicum vel purum, Rhenanum, ut Klingenberger / Muscatteller / Reps / Hambacher / Malvasier / Peter Simens / Allekante / Rießfelder / Nothalter / Bacharacher / quàm omnia Francica & Hessiaca vina.

9 Forma *potandi dignoscitur ex ipsis bibitionum modis*, qui vel *sunt totales vel partiales. Totales sunt* quando totum exhauritur: Idque *fit vel continuè vel discontinuè. Continuè* quando uno haustu totum evacuatur; *Idq; expeditur vel floricõs vel hausticõs. Floricõs* bibitur cum os pocli labris circumcluditur, unoq; impetu potus ad gutturem demittitur, cujus reflectio bullulas quasdam efflat, quas flores nostri dicunt. *Hausticõs* cum vsitato modo totum sine respiratione extrahitur.

10 Cuius

10. Cujus ratione in dubium venit: *Si quis inchoet aliquod poculum floricũs ordine ebibendum, & forsan unus è medio hoc præstare nequeat* (nam non omnibus contingit adire Corinthum.) *Quid sit faciendum?* Nemo ad impossibile obligatur. *c. nemo. 6. De R. I. in 6.* & sufficit ad suum modum fuisse diligentem & gnavum *l. Quod Nerva. 32. ff. De posit.*

11. *Sed quid si nec hausticũs ebibere queat?* Illa est lata culpa, nõ noviſſe id, quod omnes tenent. *l. latæ. 223. ff. De V. S.* quæ dolo comparatur. *l. 1. §. 1. ff. si mens. fals. mod. dix.* Ea propter excusationem non merebitur. Bibat itaq; usq; dum oculi diffluant.

12. *Quid si de virium suarum tenuitate non protestetur, inchoetq; floricũs ebibendum, sed complementum addere non valeat, quid juris?* Ille de novo inchoare debet, non enim illud affectare debuerat, cujus erat imperitus. *l. idem 8. §. 1. ff. Ad. l. Aquil.*

13. Quandoquidem hæc strictè observanda sunt: *Numne Virgo assidens aliquantulum adjuvare poterit?* Aff. Quia minima non curat prætor. *l. 4. ff. De in integ. restit.*

14. *At quid si strennè bibat?* Tum negamus; hoc namq; in fraudẽ legis fieret, quæ circumventionem non patitur. *l. contra. 29. cum. l. seq. ff. De ll.* præsumptio tamen pro virgine est, cum rarò sint bibaces, LL. autẽ ad id, quod frequentius fit, feruntur. *l. jura. 3. cum seqq. ff. De LL.*

15. *Anne idem de Anu asserendum?* Istud pernegamus, longos namq; singultus vetulæ solent ducere, & plus æquo absumere. De super plurima noxia in effœto & rancido isto corpore continentur, quæ vltrò cuipiam communicationem poculi dissuadere debent.

16. *Hæc pocula vel ordine procedunt vel extra ordinem. Ordine* quando nulla transgreditur persona, sed in omnes secundum sessionum seriem poculum promovetur, hujusmodi est *poculum* quod vocant *sanitatis*, quod alicujus sanitatis comprecandæ stabiliendæq; causa nudo capite & quidem stando à tota Compania expeditur. De hoc quæri solet. *An sit rationabile?* Dicimus finem quidem esse bonum, intermedia autem non vsq; adeo convenientia: Nam quis nesciat quam multi sint, qui hujusmodi valetudinariis poculis, alterius procurare valetudinem intendentes, suam ipsius exhalent. Illos equidem in seipsos injuriosos, ipsamq; naturam violare constat, quæ quidem aliis prodesse dictitat, sed non cum suo detrimento. *l. 2. §. 5. in f. ff. De aq. & aq. pluv. arc. l. 6. C. De Servit. & aq.* & vt loquuntur Dd. ordinata caritas à se ipso incipit. Magnus tamen huius vbiq; est vsus cum primis in aulis principum.

17. Oritur hîc dubium: *An liceat bibere in sanitatem Papæ?* Bibat qui volet, nos non dignamur eum votis sanitatis, qui nunquam animo sanus est, nec sanus

reddi poteſt. Sitit ſanguinem, quid ſanguinem? Animam noſtram ſitit, quam ſi ſecum in gehennam traxerit, non licet quærere, Papa quid facis. *c. papa. 6. diſtinct.* 40.

18. Succedit huic alia quæſtio: *An honeſtum ſit vt quis patiatur præſens ſuam ab aliis bibi ſanitatem?* Ita obtinet vſu, vt quis non reputetur politicus, qui talem ſibi exhiberi patitur honorem. Imò multoties incivilitati aſcribitur, ſi quis ſine proteſtatione inchoari permittat ſanitatem proximi cognati. *Amatoriis tamen ſeu Veneris Mancipiis* ſpecialiter indultum eſt, vt in ſuarum Animularum (licet præſentium) ſanitatem hujuſmodi votivos hauſtus inſtillent, qui maximos in iis pruritus excitare ſolent, cordaque & renes penetrare: Imò tanto hoc ipſo incenduntur æſtu, licet poculum ſit ingens valdè, cujus profunditatem vacca quadrima haut valeret abſorbere, illi tamen ſine difficultate ἐν τῷ νῦν ad vnguem vſq; exugere poſſint.

19. *Extra ordinem bibitur* cum ordinis ratio non attenditur, ſed huic illuc ve poculum deſtinare licet. *Quod vel ſimpliciter fit, vel cum ſingulari ſenſu*: Simpliciter veluti ſi nihil præter ipſum bibendi actũ introducat poculũ quẽadmodũ communiter bibi ſolet. Hic ſalebroſa ſatis incidit quæſtio, quam multi tanquam altas radices hominum attingere noluerunt. *An is qui adverſario ſuo hoc pacto propinat, injuriam ſibi factam remiſiſſe videatur?* Aientibus aſſentimur: nam cum hujuſmodi propinationes votiva quadam ſalutis comprecatione perficiantur, quis neget, reſtinctum eſſe animi fervorem in eum, qui nobis fauſtiſſima quæque comprecatur. Eo reſpicit §. *fin. Inſt. De injur.* diſſimulatione injuriarum actionem aboleri vbi notant Dd. illud fieri per ſalutationem reciprocam, compoſitionem manuum, convivalem & familiarem converſationem. Iidem tradunt prædictis modis injuriam ad animum ſemel revocatam, tacitè remiſſam cenſeri, quod tamen communius non abſolutè recipitur, ſed cum quadam limitatione, ſi id lite nondum mota fiat. Quod vos notare volo, quibus publicas popinas crebrius viſitare moris eſt, vt ſicuti vobis cum alio res ſit, nolitis vel illi præbibere vel ab illo profectum ſuſcipere, niſi ipſimet reconciliationem appetatis. Unde proteſtari quosdam videmus, quoties cum inimicis ipſis convialiter converſandum ſit, cauſæ inde nihil decedere debere, daß ſie jhm auff hoffrecht eins bringen wollen.

20. *Singularem præ ſe fert ſenſum* POCVLVM *quod vocant* FRATERNITATIS moribus introductum, quo aliquis velut initiationis ritu verbis ſolemnibus in fratrem cooptatur: vulgo vocant die Bruderſchafft/ oder auffm duꝛ drincken/ Formula communis adoptantis hæc eſſe ſolet: Si non domino juveni nimis aut inæqualis viderer, optarem cum eodem amicitiam & fraternitatem pangere: Reſpondet alter, bibe in nomine domini, erit id mihi per quam gratum.

Bibit

libit ille, traditque adoptando, vbi in ipso traditionis actu hæc verba consueta adhibentur. Nomen est mihi N. N. faciam quod tibi sit acceptum, omittamque quod sit ingratum, omninoque me ita geram vt bonum addecet fratrem. Cui alter infit; Et idem ego ero in omnibus. Ibi postmodum non multis adiectis mussitationibus ab invicem rogationes fiunt, vt hæc fraternitas mutuis visitationibus stabiliatur. Hæc vt dixi fraternitas consuetudine inducta est, quam jus civile prorsus ignorat, nullus siquidem per adoptionem illo jure fratrem sibi quærere potest. *l. nec ap. 7. C. De heredit. instit.* Ipsam namque adoptio naturam imitatur. *§. 4. Inst. De Adopt.* Contra naturam autem foret fratrem ex fratre nasci.

21. Circa quod generaliter indagare licet: *Quid de ipsa fraternitate per poculum contracta statuendum sit?* Eam parum firmitatis habere prudentiores arbitrantur. Et hoc verissimum est, eadem siquidem facilitate, qua colligata est, resolui potest. *l. nihil tam. ff De R. J.* Quod multoties ita in facto evenit, vt qui hac hora in intimam conspirarunt fraternitatem, sequente se invicem pugnis exercuerint. Nec hoc mirum cuipiam videatur, Effectus enim suam causam arguit, quæ qualis præcessit, talis quoque hic censetur *l. 5. §. 1. De administ. tut.* Jam certum est, nihil quicquam stabili in ipsa ebrietate reperiri, sed omnia cum impetu agi. *l. 11. §. 2. ff. De pœn.* Vnde alii ebrium currui sine ductore currentem compararunt. Ergò nec in ipsa amicitia, per ebrietatem contracta, quicquam firmi erit. Videmus tamen nonnunquam amicicioris conjunctionis hinc sumi occasionem & stabilimentum, & temporis tandem subiici progressu.

22. Stante tamen communi sententia inquirere non abs re erit: *An honestum sit; studiosum cum Pennali fraternitatem habere?* Cum aves vnius coloris junctim volare soleant, exque comite noscatur, qui ex se non dignoscitur, præsumptione juris, is non immerito pro pennali habetur, qui se pennali aggregat. Accedit quod Adoptio agnationis jus inducat. *l. 23. De Adopt.* Agnati autem arctissimè jungantur, adeo vt de alterius sanguine participasse videantur. Coaluisse itaque reputatur, & ipsam veluti ex traduce hausisse pennalitatem censetur, qui cum pennali hujusmodi fœdera pepigit. Degradatione non indignus est, vt qui tam crudelis fuit, vt famam suam neglexerit, quæ cum vita pari passu ambulat. *l. 9. De Manum. vindict.*

23. *Idemne de Nobili asserendum quasi ipsi officiat cum studioso ignobili hujusmodi confœderationem facere?* Minimè gentium. Quandoquidem tantum abest, vt hoc nobilitatis splendori sit dedecori, vt potius eum apprimè ornet. Sic summos videmus Monarchas literatorum ambiisse amicitias, vt quorum consiliis & eruditione instructi longè fœlicius imperii gubernacula tenere potuerint. Quid quod ipsis studiosis, eadem (si non majora) competant priviligia, quæ nobilibus. *Auth. Habita. C. Ne Fil. pro patre.* Quid quod & ipsi

(præ-

(præsertim juri incumbentes.) ad nobilitatis fastigium adspirare valeant, Exemplo Ulpiani *in l. 7. C. De postul. l. 8. f. ff. De excus. tut.* Quam nobilitatem vtpote virtute adquisitam multo præstantiorem esse ea, quæ ex natalibus provenit, tradunt secundum illud: Nobilis is verè est quem nobilitat sua virtus.

24. Vnde diffluit & hæc consideratio: *Aliquidnam decedat honori studiosi si piccm in fratrem adsumat?* Affirmandum prima fronte videtur ex iis rationibus, quibus contra pennalem vsus sum. Attamen contrarium in foro determinari videmus: Et ratio diversitatis dari potest; quod pennalis infamia quadam si non juris, facti tamen laborare videatur, & in contrario prorsus sit prædicamento cum studioso, sitq; velut abortus in quo naturæ deficiat perfectitudo; cum contrà pices sint in suo genere perfecti, nec ita odibiles. Huc confer quod ratione victus & amictus studiosus isto hominum genere carere nequeat. Quare fidissimè consulo his qui huiusmodi hominum operâ vti coguntur, vt rogati non denegent fraternitatem. Nam hoc & in Cambio & mutuatione pecuniarum, & fide habenda, si nummos in præsenti non habeas, plurimum prodest. Recitabo vobis exemplum, quod alicubi accidisse audio: Fuit aliquando mercator qui ambiuit studiosi cujusdam fraternitatem; Hic benè esse dicit, sed non solere is quemquam qui non sit sui ordinis in fratrem assumere, nisi data aliqua arrha sive recordationis symbolo: Alter gestiens de tali oblato fratre, quid cupiat quærit; Cui infit ille, placere sibi tibiala sericifili quæ vt det, imperat. Consentit pix, postero die promissum explet. Videte num hæc praxis aureum os habeat. Remittendum igitur potius aliquid de juris rigore, quam contra propria commoda laborandum.

25. *Quid de Virgine censes: Num castitati quippiã inde decedet, si cum juvene hujusmodi fœdus pangat?* Illud perquam solemne esse inter nobiles audio; imò aliquãdo etiã ad alios defluere ritum illum animaduerto; das sie auff Schwesterschafft oder hertzliche trewdrincken / sed cavete, cavete inquam Virgines quotquot castitatem amatis, ne prætextu fraternitatum vas in sua retia pelliciant, fistula dulce canit, volucrem dum decipit auceps, & Sororculæ titulus brevi negotio in titulum concubinæ converti potest. Quare principiis obsta, serò medicina paratur.

26. *Hic hausticõs bibendi modus nõnullis aliquãdo circũstantiis variatur de sumptis aut ex subiecto recipientis potum vel ex bibendi discrimine. Illo modo multoties* ex patinis frustis carnium abdominis & jusculi reliquiis illitis sorbentur potiones, vel ex pileis domesticis multoties peculiis plurimis obsitis hauriuntur; vel ex calceis quos non rarò impurus aliquis podicis filius ambedit magnis singultibus protenso gutture extrahuntur: Quid quod ex matulis cum ipsis vrinæ excrementis potum sumere quibusdam placet. Suibus ædepol magis quam studiosis hic mos conveniens, & qui hoc faciunt non potiores sunt canibus ad vomitum redeuntibus, multisq; parasangis rusticum illum antecedunt, qui regestum in via mulsum pileo excepit, secundamq; sibi & familiæ suæ mensam domum rediens extrui

extruiinde fecit. Nec minus probabilis est eorum procacia, qui candelas injiciunt poculis; scriptum enim est, *bibe quod est liquidum*. Quid de isto dicam luroone, qui sex injectos in cantharum haleces salsos cum ipsa cerevisia proluere & integros deglutire potuit. Ego ipsi aliquid mollioris farturæ, quod spinas non continuisset, devorandum porrexissem, quod ipsi conducibilius forsan, nec tanta in digerendo difficultas fuisset.

27. Exclamo quoties eorum mecum agito vesaniam, qui non contenti potu, ipsa vitra simul vorant; expediret potius aliquid bellariorum à tergo vaccæ magnæ recenter excidentium ore excepisse, illudque mandisse: sic enim & os & viscera extra omne arrosionis periculum posita forent. Unde facilè constat, posse quem huiusmodi insuetos & violentos bibendi modos, alio quantumvis præeunte, honestè recusare.

28 *Sed quid si sub honoris nostri discrimine admoneamur*, Bey Schelm schelm der es nicht nachthut? Nec tum quidem nos teneri autumo. Etenim quæ facta lædunt pietatē & incolumitatē, & contra bonos mores sunt, ne fieri quidē à nobis posse putandum *l. 15. ff. de condit. instit.* nec malis moribus aperienda senestra, sed potius purganda à corruptelis provincia. *l. 13. pr. de offic. præs* Quin & quod in proprium corpus sævire non liceat. *l. fin. §. 6. ff. de bon. eor. qui ant sent.* cum nemo sit membrorum suorum dominus. *l 12. ff. ad l. Aquil.*

29. *Ipse bibendi actus variatur multifariam.* Ego paucas allegabo circumstantias. Sic nonnullis placet ore attollere vitrum. Alii citerius apprehendunt labrum, ut inclinato ad terram capite bibant: Quidam duo conjungunt pocula, & simul ebibunt. Reliqui non manu adsumunt, sed brachio innectunt poculum. Sunt qui ad frontem statuant vitrum, ut sensim per nasum veluti canalem in os defluat, ubi præ cæteris hi insignem mihi prærogativam habere videntur, qui benè nasuti sunt, ita ut inferius in curvaturam ad modum rostri psittaci nasus abeat.

30. Sunt alii qui propria nomina propter gesticulationes & ceremonias adhibitas, bibitionibus indiderunt. Cuiusmodi sunt Curll/Murll/Puff / cuius miræ sunt solennitates vel potius fantasiæ; Poculum latinum cui verba nonnulla cum quaterna propinatione adhibentur: Item Das Röslein verkauffen / Demvnbekandten bringen. Item sine Tuck/sine Schmuck/sine Bartwisch. De quo posteriori si roget quis: *An sine* Bartwisch *bibere queat, qui barbam non habet*? Respondetur id jure fieri non posse; privatio enim præsupponit habitum. Quæ subtilitas tamen in foro non attenditur.

31. *Hactenus de poculis totaliter & continuis exhauriendis; modo despiciamus de discontinuis haustibus, cuiusmodi est poculum Gratulatorium*, Der Willkom/ cuius usus perquam familiaris est studiosis, si quando novum hospitem nunquam ante hac in Musæo visum accessisse videant, eidem cum prolixa præfatione capacissimum quod habent poculum in argumentum accessus longè gratissimi offerunt. *Quod num rectè quis recusare possit, multoties quæritur*? Negativa communiter

muniter obtinuit: Quilibet namq; Monarchaeſt in ſuo Muſæo, ac ſic jus ferendi legem habet. *l. 1. de conſtit. pec.* Et quid laborabimus contra conſuetudinem legis vim obtinentem. *l. 32. ff. de LL.* Ubi tamen ſemel quis huiuſmodi honoratus poculo, denuò licet alio tempore redeat, non eſt conveniendus, niſi Muſæum ſit mutatum, quo facto utpote novo acquiſito territorio, noviſ ſancionibus opus eſt, cum huiuſmodi ſtatuta ſint localia, nec ultra protendantur. *l. fin. de juriſdict.*

32. Illud agitatũ ſæpius: *Si cui in primo acceſſu poculum non ſit oblatum, an Dominus Muſei juri offerundi tacitè videatur renunciaſſe, hoſpitemq; neceſſitate bibendi liberaſſe?* Certè ſi ipſa intẽtio & ſcopus huius poculi attendatur, affirmandũ illud planè videtur: Contrarium tamen uſu invaluit, videtur enim dominus jus incommodius tempus ſibi reſervaſſe, cum nec ea quæ meræ facultatis ſunt, ullo tempore præſcribi poſſint. *l 2. de via publ.*

33. *Hucuſq; de totalibus bibitionibus; ſuccedunt partiales, cum non totum ſed pars tantum hauritur*, puta quando duo vel plures de uno vitro participant. Qualis eſt per magna illa humpa quam vocant das Römiſche Reich/ cuius potentia non eſt exigua in proſternendis etiam viris fortiſſimis. Sic in inferioris Saxoniç locis quatuor ex uno & quidẽ pleno vino vel cereviſiar epleto cãtharo bibũt, ita ut tres priores ſemel tantum bibant, quartus verò ſolus totum quod reliquum eſt exſiccet, quæ forma potandi vulgò nominatur Den Fuchß ſchlepffen.

34. *Vnum hic admodum ſingularem notate modum*, cuius praxis aurea eſt, quem obſervavi in aliqua benè conſtituta republica. Vidi in eadem menſa junctim per pares non ſecus ac columbæ aſſolent, ſedentes virgines & juvenes, ubi complicatis invicem digitis annularibus adſumptoque inferius per utriusq; manum ſimul poculo, junctisq; velut roſtris & hic & illa biberunt, & tandem oſculo ceu ſigillo appoſito hanc ſocietatem obſignarunt. Optandum eſſet ubique ſolennitatem hanc uſu valere, jurarem multo ſapidiores redditos iri potus; ſed (proh dolor) imperitorum quorundam incuria in plerisque curiis prorſus intercidit.

35. In hoc tractatu non omitto celebrem & utilem articulum. *Quid faciendum ſi omnes ex uno cantharo bibant, uniq; inter bibendum ſternutatio obveniat?* (quod fieri videmus dum aliquando ipſe liquor ſolito meatu relicto per nares in cantharum relabitur.) Non iniquum arbitramur, ut ille ſolus totum quod reliquum eſt exhauriat, poſteaque puero cantharum reluendum tradat, & ſic peragatur in opere. Quamvis enim caſus fortuitus, nemini imputari debeat, ſi tamẽ ex præcedente culpa proveniat, præſtandus venit, *l. 5. §. 7. ff commod.* Quod in propoſito caſu accidiſſe evidenter patet, aut enim moderatius debuiſſet bibiſſe, aut maturius ore avulſiſſe.

36. *Sed ſi ille ſuos ſordes ſorbere nolit, deprecetq; humilimè?* Intereſt quidem Reipubl. pœnas ſuum ſortiri exitum. *l. ſancimus. C. de pœn.* Putarem tamen ex æqui-

æquitate hoc ei posse remitti, aliumque cantharum ad summum usque repletum denovo ebibendum tradi: Ignoscendum enim est ei qui sanguinem suum qualiter qualiter qualiter redemptum vult. *l. 1. ff. de bon. eor. qui ante sent.* maximè cum severitas LL. cum aliquo benignitatis temperamento leniri debeat. *l. 11. pr. ff. de pœn.*

37. FINIS ET EFFECTUS *potationis est ipsa inebriatio.* Cuius modum expeditissimum plurimi desiderant, inque eo inveniendo autores variant. Extra controversiam est vinum citius occupare cerebrum quàm cerevisiam, quòq; utrumque melius sit, eò validiores esse operationes; sed in eo vertitur cardo; *Sensimne bibendum an cum impetu? Et si hoc utrum magnis quis urgendus sit poculis, an minoribus veluti suppungendus?* De hoc sic habete. Quæ cum impetu fluunt, plus quidem roboris habere, citiusque aliquod vacuum complere; cæterum si exitus inferior obturatus sit vel aliquantulum angustior, eodem cum impetu resurgunt & effluunt, quo infusa sunt. Exemplum sit infundibulum Lagenæ superimpositum per quod nisi sensim cerevisiam instilles, parum lagena capiet, sed pleraque peribunt: sic qui magnis onerantur vasis stante pede ebibendis repleri quidem in tantum possunt, ut digito in os immisso potis sit purum attingere vinum: Verum dicto citius totum rejicitur, (cave sis ne è regione stes, ni velis salutari litera longa) & sic tota operatio frustranea est. Contra si minusculis poculis agatur illorum vim (ut Heroum est animus) strenuus flocci facit practicus, illaque ultro cum voluptate promovet, donec tandem hisce illecebris ita fascinetur, ut neq; pes neque mens satis officium suum facere queat, ut ait Comicus.

38. Cum itaq; omnes machinationes eò contendant, ut quis ad extremam perducatur ebrietatem, varia stratagemata quibus hanc mentis alienationem evitare sperant, ab hospitibus excogitantur, & cum primis vicinorum infidelitas, dum sua aliis obtrudant vitra, deprehenditur. *Quod num bona conscientia quis facere possit quæro?* Si in contractibus naturaliter quem circumvenire licet, ut licet. *l. 22. ff. Locat.* Quid causæ foret, quo minus hic idem dicamus, præsertim cum vigilantibus jura scripta sint. *l. 24 ff. quæ in fraud. cred.*

39. HUNC FINEM cum assecuti sint hospites, mirificas res tractare incipiũt & omnia tumultuariè, ibi clamoribus & jubilationibus perstrepunt omnia. Nec desunt modulationes vocum quib. tota domus personat, cuiusmodi sunt: Ich fuhr mich vbern Rhein/ ꝛc. Günstiger Herr vnd guter Freund/ ꝛc. Nachtbar Gott gebe euch ein guten Dack/ Röslein/ ꝛc. Bonum vinum post Martinum. ꝛc. Wir haben ein Schiff mit Wein geladen/ ꝛc. He seth den Barkenmeyer wol an seine Mundt. ꝛc. Der tolle Hudt/ ꝛc. Ein Hirsch sprang auß dem ꝛc. Es fuhr/ es fuhr/ es fuhr ein Bawr ins Holtz/ Alde/ Alde mit seinem Rößlein ꝛc. Der Keutzel wol auff den Zaune ꝛc. Was wollẽ wir singẽ ꝛc. Hänselein mein Brüderlein/ Bacchus

nobiſcum. Et cum ſuo dolio. Et quæ ſunt aliæ muſicales voces. Prædictæ tamen cantilenæ conjunctis omnium vocibus decantantur ; alias quoque promiſcuè ſinguli ſuas cantiones efformare & declamare ſolent, quod auditu perjocundum eſt.

40. Qua occaſione placet deſpicere: *An qui in convivio tacitus ſedens reliquorum voces imitari non valet, præſumatur exinde novus ſtudioſus, utpote qui neſciat ceremonias Academicas?* Neg. Nam etiam is qui plurimos annos in Academiis contrivit, ita ſe potuit literis abdidiſſe, ut perraro in huiuſmodi ſodalitia ipſi tranſeundi ſpacium reliquum fuerit ; vel utcunque aliquando interfuerit, non tamen protinus cuncta obſervaſſe potuerit ; omnium ſiquidem memoriam habere divinitatis non humanitatis eſt. *l. 2. §. 14. C. de V. I. E.* Sic nec è contrario ſtatim is præſumendus ſtudioſus, qui in omnibus hiſce decantandis ſtrenuam coniungere poteſt operam ; Ipſi etenim Pennales ſubtiliores nonnunquam habent ſpiritus, & ea rimari poſſunt, quæ vel ſtudioſis ſunt incognita.

41. Non infrequenter quoque ſunt diſputationum certamina, ipſo jam cooperante vino, juxta illud :

Cum bibo vinum, loquitur mea lingua latinum. Et
Fœcundi calices quem non fecere diſertum.

Cum primis novitii ferula ſcholaſtica recenter exempti admodum ſibi placent, & barbam demulcent, ſi de Ente & non Ente, de Ente quidditativo & eiuſdem notionibus primis & ſecundis, & affectionibus, & quæ huius farinæ alia myſteria Platonica ſunt, futiliter (ſubtiliter puto) in convivio diſceptare queant, putantq; hoc pacto omnium admiratione ſuſpicionem Pennaliſmi declinare ; nam quis ſtupendam hanc eruditionem in trivio natam uel muſſitare auderet? Sed neſcio qui fiat, noſtri nimiũ oculati, aſinum ſub exuvio Leonis deliteſcentem ſine perſpicillo conſpicere poſſunt, adeo graviter advertunt. Hinc fit, ut horum diſputatorum paralogiſmi, aliquando ſolidiſſimis alapis reſolvantur. Hoc vitio non ſolum Faixes iſti infecti ſunt, verum etiam ex ipſis ſtudioſis nonnunquam reperire liceat, qui admodum proclives ſunt ad diſputandum, ſi vel tantillum occaſionis præbeatur: Ibi ſi ad omnes audires catervatim loquentes, Papinianos, Ulpianos, Martianos, Africanos, Julianos, & totam antiquitatem Jurisconſultorum. Nec tacent Neoterici, ſed Donellum, Cuiacium, Fabrum vivos adeſſe dejerares. Br, Bl, Jaſon procul ire jubentur. Mirum quanta congeries LL. quanta ſeries rationum adducatur. Sed redeundo ad quæſtionem non ſine periculo eſt, verbis experiri velle, ubi poculis res agenda venit: Vacuus venter bibit libenter, nec ſe verbis explere ſinit. Et quid opus eſt verbis, ubi rerum, id eſt, poculorum teſtimonia adſunt: Quæ res adeò quoſdam movet, ut ſi verbis vincere nequeant, verbera ſubſtituant, ut multoties obſervatum memini. Et rectè quidem quid Saulus inter Prophetas? Eò etenim intenti eſſe debemus, ut omnia fiant decenter in Republica & tempeſtivè, ſiquidem non omnia omnibus & ubique conveniunt. Qui diſputare vult cathedram conſcendat, quo ſi perventum eſt, multi qui aureos

montes

montes antea pollicebantur, magis silent quàm pisces. Discite itaque frenum injicere linguæ, & os continere ubi opus est, & vosmet servate loco magis tempestivo; non enim periculi quicquam suberit, licet eruditione prorsus intumescatis, quod rumpantur ilia, aut vi tantæ copiæ dentes excutiantur.

42. Multi in more positum habent, ut aliquantulum inebriati continuè rixas moveant. *Unde quo remedio eorum procacia retundenda sit, plurimi laborarunt?* Communiter obtinuit, huiusmodi homini rixoso primò silentium imponendum; si tacere nolit, minas esse addendas, quod si nec tum linguæ petulantia compesci posset, communibus impensis benè delumbatum remittendum esse unde venerit. Et hic procedendi modus juri conveniens est; malum namque è populo tollendum, ne latius vagetur, cum constet unam ovem scabiosam, totum posse inficere gregem. Nec hæc verberatio cum relegatione conjuncta ideo cuipiam rigorosa videri debet, quod nullus duplici pœna affici debeat. *arg. l. 14. ff. de offic. præs.* Nam præmonitio duplex delictum aggravat. *l. 28 §. 3 ff. de pœn.* & jam tum consuetudinem delinquendi contraxisse præsumitur, qui admonitus non desistit. *l. 3. C. de Episc. audient.*

43. Plurimi benè poti excussionibus fenestrarum omnisque supellectilis dilacerationibus & collisionibus delectantur: Quinimò clibanos dejectos & per fenestras ejectos accepimus. Quod Schoristæ in visitationibus Pennalium ut plurimum attentare solent; aliquando adhuc inclementius cum iis agunt, ipsaque bibliothecas invadunt, spoliant, aut corrumpunt. Unde existit dubitatio non levis: *An hujusmodi damnum Pennali illatum sit compensandum? Schoristæ* communiter tenent quod non: quia quod ad jus studiosorum attinet, Pennales pro nullis habentur. *l. Quod attinet. 32. ff. de R. I.* Sed velut civiliter mortui dicuntur. *l. antepen. d. t.* Servi etenim sunt studiosorum, & jussa eorum exequi coguntur. Eodem facere ajunt, quod Pennalis editio monstrosa sit, nam cum naturas studiosum facere voluit, aberraverit, & Pennalem ediderit. Monstrum autem non pro homine, *l. 14. de stat. hom. l. ostentum. 38. de V. S. l. 3. C. de posth. hered. instit.* nedum pro studioso habeatur. Præterea hanc castigationem non malo animo, sed emendationis & instructionis gratia fieri dictitant, quæ non improbetur jure. *t. t. C. de emend. propinq.* Studiosi enim sint veluti magistri Pennalium, in quos intentos eos esse oporteat, ut mores Academicos addiscant. Ea propter si vel oculus Pennali excutiatur, injuriandi animo id non fieri præsumitur, sed animo disciplinandi. *l. 5. §. fin. ff. ad l. Aquil. l. 18. §. 2. ff. de pœn.* Qui textus quamvis in eo illis obstare videatur, quod in fine subjiciatur Aquiliam locum habere; in promptu tamen habent responsionem, loqui illam legem de illis discipulis, qui sunt tractabiles, quod videlicet huiusmodi violentia remedia, in eorũ instructione non sint adsumenda. At cum Pennalis sit duræ & pertinacis cervicis, duriore quoque cuneo opus esse, & non pectinem sed strigilem esse adhibendam. *Verum utcunq;* speciosè hæc ita dicantur, contrariũ tamen in puncto juris verius est, nec

difficile esset, nisi brevitatis studium dissuaderet ad allata fundd. respondere. Tota autem quæstio inde decisionem capere posse videtur, ut constet, *An Pennalis gaudeat privilegio studiosorum?* Quod superius quidem negatur; Dd. tamen communi calculo in *Auth. Habita. C. Ne fil. pro patre*, affirmatur; nulla siquidem distinctio in *d. auth.* adhibetur. Ergo nec nostrum erit eam textui adfingere. *l. de pretio ff de publ. in rem act. l. 1. §. 1. ff. de præst and. leg.* Sed potius ratio, qua movetur Imper. æquè in illis, qui noviter ad Academias adspirant, quàm reliquis qui canitiem in Academiis contraxerunt, convenit. Quare igitur eos à dispositione huius juris excludemus, *atque l. 32. ad l. Aquil.* Et hoc quidem in tantum verum esse aiunt, ut etiam ad eum, qui primum ad Academiam proficiscitur, licet eam non attigerit *d. auth.* porrigendam statuant. Imò quod maius est, alii, in Gymnasijs, Cæsareis privilegijs non donatis, delitescentibus hæc privilegia attribuunt. Utut sit sive *d. auth.* eos comprehendat sive non huiusmodi damnum datum rependendum est ex juris communis dispositione, quam si quis ad Pennales pertinere neget, næ is album à nigro distare negabit. Sed hæc est communis Theorica. In praxi quidem miseri isti Pennales (ut est genus timidum) frendore dentium & minis facilè absterrentur, ne jus suum prosequantur, qui si tamen rem ad magistratum deferre ausi fuerint, non impunita abit hæc Schoristarum violentia.

44. Mirum est in tanto ebrietatis gurgite omnem extinguente rationis & memoriæ usum, nihilominus sanas cogitationes suscipi posse, quod tamen à nostris religiosissimè fieri videmus, dum non immemores tractationis oblatæ, ipsos bolos & potus eructant, & hospiti vice compensationis reddunt. Dubitari itaque possit, *An hæc regestio in multorum præsentia facta aliquam turpitudinem sapiat?* Communis opinio est quod non; illud siquidem sit consequens necessarium, quod provideri nequeat. Unde tantum abest, ut hospites ei succenseant, ut potius summè sibi gratulentur, triumphantes de tanta obtenta victoria. Quin imò allata aqua jubent mundare os, & nihilo secius examen continuare. Contrarium tamen ex jure eruere forsan haud foret difficile, sed periculosum nimis est, contra communem aliquid audere tentare.

Qua stante sententia. *Si in præsentia virginum iste vomitus fiat, annè tunc aliquid dedecoris secum trahit?* Maximè, & ita quotidie practicatur. Quod multi non sine dolore experti sunt, hoc ipso omni Amasiarum gratia exuti. Imò audio quempiam ab assidente virgine quam perditè amarat, suem appellatum, & manibus pedibusque de mensa esse deiectum, quamvis nullam conclavis partem commaculaverat, sed omnia in proprium pileum ori obditum rejerat. Quod tamen durum nimis, cum quilibet sit rerum suarum moderator & arbiter. *l. 21. C. Mandat.* Sed ita stylus curiæ observat.

46. Non minus in eo desudatum est: *Numne quis in medio virginum residens suo honore suo ad vrinam reddendam exsurgere queat?* Qui iam admodum inverecundum id esse existimant, & ob id in varia inquirunt remedia vrinam suspendentia. Alii quibus de iis remediis nihil constat ipsam naturam coërcendo vrinam reprimunt, vsq; dum lachrimæ ex oculis prorumpant. Audivi elegantem de quodam juvene historiam, qui in convivio virginum gregi assotiatus, & undiquaque adeo impensè poculis impetitus est, vt brevi tempore ad vrinam reddendam natura instigaverit. At ille impudicum existimans tam citò surgere, viam invenit pudoris salvandi, ac feretrum suum fortiter intensum in ocreas quibus tunc temporis vtebantur ad ventrem vsq; porrectas (Eques enim incesserat) immittit urinæ reddendæ gratia. Quod dum agit, Ecce infelici è regione à virgine poculum offertur, cujus cum suscipiendi causa surgit, prorumpit nequam ille sub mensa latitans, seq; in ipsas virginum facies effundit, quo viso hoc monstro, elatis vocibus conclamarunt, non secus ac Anseres ta, ta, ta, quid hoc est. Perpendite quæso quid cordis fuerit ipsi misero. Ne igitur de nobis eadem ludatur fabula, nolite vsque adeo esse meticulosi, vt vereamini opus reddere naturæ, quod nec ipsæ virgines, licet admodum velint esse subtiles, per sudorem emittere possunt. Et licet illud aliquibus videatur incivile, melius tamen est occurrere in tempore quam post vulneratam causam remedium quærere, *l.* 1. *Quando licet. se vn. fin. jud.* Si ille in tempore surrexisset, non tantam ignominiam contraxisset.

47. Sed redeundo ad vomitum: Illud non sine litigio esse deprehendo: *Virum aliquis evomendo alterius faciem vel vestes conspurcauit injuriarum aut L. Aquil. actione conveniri queat?* Neg. Quia voluntas & propositum maleficia distinguunt. *l.* 53. *ff. De furt.* Hic vero delinquendi animum non habuit, cum necessitate compulsus reboantes emittere coactus fuerit, nisi dentes labefactare mallet. In necessitatibus autē nemo præsumitur esse liberalis. *l.* 18. *De admi. leg.* Huc facit q; quilibet debeat esse gnarus conditionis ejus cum quo versatur. *l.* 2. §. 43. *De O. I. l.* 19 *ff. De R. I.* Si itaq; in loco hujusmodi exercitiis destinato incuria sua quis lædatur, sibi illud imputare debet. *arg.* § 3. *Inst. Ad L. Aquil.*

48. Quoniam superius in virgines incidimus, memoranda hic tractanda venit Quæstio: *Satis ne tutum sit Virgines interesse hujusmodi conversationibus?* Ædepol quia tunc incertarum solemus esse manuum, easque sursum versum in omnes angulos inserere in more habeamus, & frequenter tanquam oves erramus, præsertim si lumina, (quod contingere in proclivi est) intercidant, suaderem ne nimium fiderent, latet enim anguis in herba, quæ si cuspidem alicui figat, venenum expuit immedicabile, quo sumpto adeo intumescunt puellæ, vt nullum Emplastrum, licet vim habeat maximè attrahentem, tumorem istum extrahere valeat (non loquor de illis quæ passavicam tenent artem, seq; contra omnes ictus

præ-

præmunire norunt) Cogitent quoq; optimæ istæ Galatheæ quam periculosa res sit Virginitas, cum eam osculo delambari tradant *Dd. ad l. 16. C. de donat. ant. nupt. per text. illum.* Perpendant insuper & accuratius aliquanto examinent durissimum illud pontificis præsagium *in c. si Paulus causa 32. q. 5.* Ne Deum quidem corruptam Virginem resuscitare posse; A quo non procul abest *Imp. in l. vn. C. de rapt. virg.* Quæ singula non sine gravi consilio quibusdam in mentem venisse suspicor, quæ cum mordicus se suamq; salutem defendere voluerunt, indignantes in hasce erupuisse invectivas & defensivas voces perhibentur: sine me inde tonsam: Manum de tabula, Desine quod quæris non invenies: Domine quot sunt venti; vel ut Neotericæ, Hui eone aspiras? Bey leibe nit/ Ach wie kont einer doch/ hören auff/ lassens bleiben/ jetzt oder noch ehe/ Ist der Herr auch höniſch/ Dieſe woche nicht/ Meint jhr das ich eine Hure bin/ vor wen sehet jhr mich an/ len mich gen/ & quæ sunt hujusmodi indignandi formulæ aliæ.

49. Oportunè hic quæritur. *An is qui hoc pacto manum in virginis sinum voluit immittere, injuriarum possit conveniri?* Equidem si nuda appellatio, id est, blanda solum oratione pudicitiam ademptare, injuriam infert, vt infert. *l. 15. §. 19. 20. 22. ff. De injur.* quis negabit, si quis ad rem velit progredi injuriarum nasci actionē? Domus nostra per vim introita *l. 23. ff. d. t.* aut effracta *l. 53 pr. ff. de furt.* gravissimæ & atrocissimæ injuriæ exemplar est; Tune ipsius virginitatis violatis repagulis nihil injuriosum committi adseres? Fores & fenestræ restaurari possunt, sed hæc claustra semel illita nulla arte fabrili refici possunt. *d. l. vn. C. de rapt. virg.*

50. *At quid si viderit alium cui fas non fuerat submittentem manum, cui virgo indignata non fuit, ipseque idem attentet, num injuriarum actio locum habebit?* Hanc Quæstionem non expressè reperio decisam, aliquid tamen si liceret conjectari, dicerem; dissimulatum prius factum injuriosum præsumptionem inferre pudicitiæ læsæ, & sic locum non esse persecutioni injuriarum: Idque ex mente *JCti in l. 15. §. sed si quis 15. de injur.* Vbi si quis virginem meretricio habitu indutam appellet, eum non peccare dicitur. Quod si habitus aliquam suspectam faciat (quam dicunt Dd. rationem ibi fuisse, quod ex pennis cognoscitur avis) quanto magis ipsa morum lascivia aliquam libidinis arguet.

51. Prædicta austeritas in aliquibus non reperitur, sed se aliquantulum tractabiliores præbent. Quod si nostri olfaciunt duo simul, si non plures manus ad tabulam ad movere non erubescunt: Vnde illud quandoquidem auditur. Ehem hiccine convenimus? adeo semper simplices istæ puellæ suas sentiunt vexationes.

52. At quid mirum Virginibus hæc vsu venire inter pocula, cum ne Ancillis quidem tunc temporis satis cautum esse praxis monstret. Constat enim quosdam benè potos post ancillas sese in cellas præcipitasse, requiemq; quæsiviſſe, aliquando quoque eandem invenisse; Imo in ipsas vetulas quosdam irruisse, easdemque mordi-

mordicus delambisse vsus monstrat. Quod si fuligo coquæ, si rugæ vetulæ, ab hoc furore juvenes avertere nequeãr, quis virgines tanquam venustiores formas extra omnem periculi aleam posita fide jubebit? cum alias natura appetat optima, semperq; deproperet edere novas formas 2. *FF.* 24. §. 2. Qui instinctus solet esse incorrigibilis. §. *sed naturalia. Inst. De I. N. G. & C.*

53. Desuper & hoc virgines ab hac conversatione deterrere debet, quod si forsan aliquid furiosi patiantur, eo nomine actio tamen nulla jure sit prodita. Scriptum namq; est, qui amat periculum peribit in eo: Et damnũ quod quis sua culpa sentit, non videtur sentire *l. quod quis. 103. ff. De R. J.* Cui accedit & hoc, quod omne maleficium ex affectu delinquendi metiamur. *l. 53. pr. ff. De furt.* At Ebrius nullum delinquendi affectum habere queat, cum impetu ad delinquendum impellatur. *l 11. §. 2. De pœn.* Indeq; furioso comparetur. *l. un. C. si quis imper. maled.* qui ex delicto non punitur. *l. 14. De offic. præsid.*

54. *Vlterius despicere placet, posito Virginem solam ceu noctuam inter cornices interesse congregationi aliquot juvenum* (Quod alias satis periculosum, cum communio discordias excitet. *l. 77. §. 20. inf. De legat. 2.* Quod singuli in eam involare, primasq; tenere satagant) *cui sit ad latus ponenda?* Arbitramur quandoquidem senectus veneranda est. *l. 5. pr. ff. De jur. immunit.* Ac propter hoc senior juniori præfertur. *l. fin. De Fid. instrum.* Merito & hoc loco eum quadam prærogativa gaudere.

55. *At quid si virgo juniori potius faveat, & nonnullis notis, puta oculorum nictu, calcatione pedum, compressione manuum (prout facere solent) aut aliis indiciis suum affectum exprimat?* Ne sic quidem juniori fas esse seniorem cedere existimo. Hoc siquidem est juris publici, cui privatorum pacta & conventiones derogari non possunt. *l. jus publ. 38. ff. De pact.* Sed omne quod in fraudem ejus tentatur in vanum est. *l 5. C. De LL.*

56. *Verum si quis è junioribus inamoratus sit erga Virginem? Disting.* An Inamoratio sit vulgaris aut matrimonialis, vt hoc casu propter favorem matrimonii, quod ipsam immortalitatem generi humano artificiosè videtur introducere. *N. 22. pr.* proximus juxta virginem sit statuendus: Et hoc propter vitandam Zelotypiam, quæ facilè fundamentum & ortum suum capere potest, si Amasia nostra alteri adjungatur, qui ei adblandiatur, cumq; ea ludat & jocetur: Illo vero casu nihil relaxandum est de jure scripto, nolente volente quantumvis virgine. Nec hoc iniquum est, cum potuit virgo abire, & postmodum illum quem amat secretò ad se vocare, illumq; ad satietatem usq; delambere, imò vlterius quoque progredi ei integrum est.

57. *Sed quid si omnes sint eiusdem ætatis?* sorte rem dirimendam esse censemus, quæ omnium altercationi finis esse solet. *l. 3. pr. C. Communia de legat. §. optioni 23. Instit. De legat.*

58. Festivum huc referre lubet dubium: *Vtrumne studiosus post fornacem vel in angulo aliquo cum Virgine tacitus stans præsumatur rem illicitam agere?* Neg. Clericus enim amplectens Virginem benedicendi animo hoc facere putatur. *gloss. in c.*

in c. absit. 14. 11. q. 3. per c. scripturis. distinct. 96. sed dixerunt alii non præsumi eos orare pater noster. Quare à tali benedictione libera nos domine.

59. *Finaliter & hoc adiicere visum est: Quandoquidem plurimos inter ipsa pocula admodum in somnum proclives esse comperimur, sit ne consultum vt dominus hoc iis indulgeat, eosq; apud se pernoctari faciat?* Dissuadeo totus ni insequente die convivium velit renovatum: Nemo enim facilè tam incivilis est, qui surgente sole nihil aromatis aut aquæ distillatitiæ vel aliud quippiam jentaculi, stomachi difficultatem propellendi causa, hospitibus suis offerat. Quinimò ipsi sæpiusculè hospites dominum ante vertunt optantes vel vnicam halecis salsi particulam aut farciminis tosti ulnā vnā atq; alterā suspirantes, simileve quid oblectamenti digito crepantes. Alii intolerabilem fingunt sitim, quæ linguam ori adhærere faciat; Quærunt itaq; sollicitè nihilne hesternæ potionis sit reliquum? Illud qualecunque sit, sibi porrigi prius expetunt, quam vt longius ejusmodi siti torqueantur: Quid faciet dominus? Pudor admonet aliquid largiri, ni Demeæ Terentiani tenacitatem sibi obiici velit. Quod si faciat nullis machinis toto illo die eos à se poterit dimovere, sed laudant liberalitatem domini & bonitatem potus mirantur, dejerantes se nunquam credidisse posse tantam crapulam tam bellè omnia stomacho conventura. Quare hortantur invicem, vt strenuam navent operam, ac sub honoris amittendi periculo bey Scheltm Scheltm se invicem constringunt, ne quis primus abeat. Et sic & hæc lux transit non sine crumenæ insigni jactura, Cauete itaq; cautius mercari. *l. 2. C. De Furt.*

60. *Roges quid postero die Bachi solennibus peractis nostri faciant?* Quis ve eius sit animus? stertunt in multum diem, postea expergefacti caput dolet, est q; turbidum, grave & ad quælibet ineptum: Oculi sunt caui, rubicundi & velut nebula obducti. Os est impurum atq; sordidum, obsitumq; circumcirca buccellis pridianum vomitum redolentibus: Vestes sunt laceratæ & sordibus conspurcatæ vndique, non aliter atq; sus per obscœnissimas sese volutasset paludes. Recubantes ita in lecto per horæ dimidium aut amplius aliquid ruminant prioris acta diei, si habeant cum quo colloquantur, revocant sibi vterq; ad mentem, quid acciderit, quæ facetiæ conditæ, & quam egregios & fortes in bibendo sese quilibet exhiberit, palmam qui obtinuit, ei laudes attribuunt ampliſſimas. Is cujus impensis hæc omnia facta sunt, eadem secum recolligit, gestitq; hospites suos tam egregiè ebrios abiisse. Aliquando tamen non adeo frontis est exporrectæ & hilaris sed surgens & Musæum intrans, videns omnia depopulata, Cornelium suspirat maximum, intro spiciens crumenam deprehendit eam vacuam. Ibi cubito aliquantulum capite suffulto meditatur, quibus mediis hanc lacunam rationum paternarum explere velit, adductisq; rationibus dubitandi & decidendi, concludit tandem fucum faciendum esse patri, & in Medicos, pharmacopolas, vel libros, hasce expensas factas dicendum. Invento ex re consilio discutiuntur frontis rugæ & dissimulatur, quamvis adhuc aliquid ægritudinis inhæreat: Idq; propter aliorum vexati ones quæ solent esse certissimæ, si quempiam videant Cornelizantem. Hoc toto die nec seritur nec metitur, sed vel luditur, vel animi causa extra portam itur; tertio

tertio demum die ad musas reditur. Nemo itaq; ad potationes accedat, qui biduum impendere nolit. Hoc propter eos moneo quibus properanter aliquid elaborandũ est. Nam qui vult antecedẽs, velle etiã dicitur consequens. *l. 56. ff. de procur.*

Hæc hic hoc tempore posuisse sufficiant. Cum autem teste Cic. nihil sit simul perfectum & inventum, sicq; secundum Imp. *in l. 1. §. 6. C. De V. I. E.* qui subtiliter factum emendat, laudabilior sit eo, qui primus invenit: Itaque ea publicæ censuræ submitto, & super erratis veniam deprecor, tandem addendi minuendi & corrigendi facultatem mihi reseruo.

COROLLARIA.

An cochleatio quæsit inter pocula, inducat à parte studiosi probationem amoris?

VVlgus hominum in amorem & quidem mariralem hoc interpretatur: dicunt enim, Er hat mit jhr geleffelt / Ergo ist er jhr Schatz. Sed perperam. Etenim quæstio illa seu interpretatio eum facti sit, quæ etiam prudentissimos fallat, *l. 2. ff. De I. & f. ignor.* certi aliquid determinare non licet, variatur siquidem secundum circumstantias, quæ etiam minima aliud jus includere solet: *l. aut facta. ff. De pœn. l. pœdius. §. 1. ff. De Incend. ruin. nauf.* Praxis hoc monstrat quod sæpissimè studiosi inter pocula virginibus volentibus oscula etiam columbarum dederint, quas sequẽti die ne aspectu quidem dignati sunt. Confirmat hanc sententiam θ. 24. *disput.* Von der Leffeley / Gar selten geschicht es / daß diß Gifft ins Hertz dringet / darumb bleibet es am meisten aussen an der Leber / Arm / Munde / Zunge vnd Augen kleben / Itẽ Corollar. 1. *illius disput.* Es ist nicht nõtig daß auß einer Leffeley fluchs Hochzeit werde / Imo pro insulso haberetur studiosus & contra legis autoritatem peccaret, qui amorem à virgine præsentatum aspernaretur, quo ipse aliquando vti frui deliderat. *tt. ff. Quod quisq; jur. in alt. stat. vt ips.* Dicendum igitur cum ipsa natura quandam cognationem inter nos constituat, quæ nihil aliud est quam naturalis omnium hominum cognatio. *l. 3. ff. De I. & I.* (*De qua Cic. in off.* graviter disserit.) Cochleationem talem ex misericordia potius & opere charitatis quam ex singulari & ardenti amore proficisci.

2. Cũ nihil sit furore amoris vehemẽtius, quẽ retinere perfectæ est philosophiæ monentis etiã & insilientem atq; inhærentẽ concupiscentiam refrenantis vt inquit Imp. Justin. in *Novell.* 74. *c.* 4. Occasione hujus quæritur:

An Virgo, quæ ex vehementi amore capta amanti copiam sui facit, meretrix sit turpis aut infamis & peccet?

Neganti Menochio JC. eminentissimo. *lib. 2. A. I. Q. Cas. 328. n. 3. subscribimus.* Meretrix. n. ista dicitur quæ quęstũ meretur. *l. Athletas. §. ait Prætor. ff. De his qui not. infam. l. palam §. non est ff. De R. N.* quæ multorum libidini patet. *dist. 34. c. 36. vidua.* Itẽ quib. publicè venalis est turpido. *c. meretrices 32. q. 4.* At nostra virgo nõ meretur quæstũ, sed amoris vi, quę igni etiã fortior, coacta vni soli amãti copiã facit. Quę a coacta se prostituit, meretrix nõ est, sed inviolatę existimationis. *l. fadiß. 20. C. ad. L. Iul. de Adult. 3.* Qui superioris mãdato obediuit, culpa caret. *l. is dã-*

ff. *De R. J.* At amore capta eſt amoris ſui ſerva: Ita enim inquit Propert. Libertas quoniam jam nulli reſtat amanti. Nullus liber erit, ſi quis amare volet. 4. Probatur ex *d. Nov. 74. c. 4.* Amorem eſſe furoris ſpeciem. Quod & *Plat. in Phed. confirmat.* At furioſus non delinquit. *l. 12. ff. Ad l. Corn. d. ſic.* Ergo nec virgo quę amore capta furioſa eſt. *arg. d. Nov. 74 c. 4.* Deniq; accedit quod concubinatus de jure civili ſit licitus. *t. t. ff. De Concub.* ex qua conjunctione naſcitur filius naturalis qui per ſubſequens matrimonium legitimatus à reliquis juſtis filiis non differt, & eaſdem cum iis ſucceſſiones habet. *N. 89. c. 8.* in tantùm vt etiam in feudis ſuccedat. *Gail. 2. obs. 141.* At vulgo quæſitus, qui ſpurius dicitur, infamis eſt, nec mater præſertim illuſtris ad ſucceſſionem eius admittitur. *l. 5. C. Ad SC.* Orfitian. Concludendum igitur, cum Imp. Juſtin. multa beneficia mulieribus propter ſexus infirmitatem & conſilii incertitudinem conceſſit, arg. prædictorum jurium, hos in caſu infamiam mulieri non comitari: Beneficia enim Imperat. quæ à diuina ſcilicet eius indulgentia proficiſcuntur, quam pleniſſimè interpretari debemus. *l. 3. ff. De conſtitut. Imp.*

FINIS.